

N E C R O L Ò G I C A

IN MEMORIAM RAMON M. MULLERAT i BALMAÑA¹ HOME DE FE, PARE DE FAMÍLIA, ADVOCAT I ACADEMIC²

per

JOSEP-D. GUÀRDIA i CANELA

President de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya

INTROIT

No gosaré dir que fou en aquell moment que vaig conèixer Ramon M. Mullerat, però sí aquell en què vaig saber de la seva existència. Corria el Curs acadèmic escolar 1953-54, és a dir farà dins de poc seixanta anys. Aquell any vaig iniciar els meus estudis d'ingrés de batxillerat al Col·legi Sant Ignasi de Sarrià on Ramon cursava ja el cinquè.

En el nostre comú col·legi, en aquells temps, els alumnes de cursos inferiors només coneixíem els de cursos superiors (en total érem 1.157 alumnes) que presentaven alguna d'aquestes característiques: o eren molt bons estudiants i destacaven en els actes d'atorgament de premis o dignitats o jugaven molt bé al futbol (pràcticament l'únic esport del pati i de les competicions escolars). Com deia, aleshores vaig sentir a parlar d'en Ramon i certament no fou com a jugador de futbol (una de les poques facetes en les quals no excel·lí). En aquells temps destacava ja pel seu expedient acadèmic en uns ensenyaments basats en el magnífic model de la «ratio studiorum». La condició d'estudiós i de persona dotada d'una gran cultura humanística, constituí, des de ben jove, una de les seves principals característiques.

Ramon Mullerat havia nascut el dia 25 de gener de 1939. Si recordem el dia, un abans de l'entrada de les tropes franquistes a Barcelona, no ens estranyarà que nasqués no a la imperial Tarraco on tenien la residència els seus pares, ni a la ciutat comtal sinó a Llerona. En una masia que havia acollit el seu pare, Josep

¹ Llegida a la sessió del dia 5 d'octubre de 2013.

² Incorporada al Discurs de Cloenda de la sessió pública i solemne d'inauguració del Curs 2013-2014 de l'Acadèmia de Jurisprudència i Legislació de Catalunya, celebrada al Monestir de Santa Maria de Poblet, el dia 5 d'octubre de 2013.

Mullerat i Soldevila i la seva família quan havien hagut de marxar de Tarragona, d'on el pare va ser alcalde i degà del Col·legi d'Advocats. Pel que ens va trametre en Ramon, el seu pare era un advocat clàssic del seu temps. Al discurs d'ingrés a l'Acadèmia ens diu textualment (nota 165) «...la forma d'exercir del meu pare, advocat de Tarragona, que treballava sol amb una Underwood i sense secretària, no té res a veure amb la forma de treballar meva i molt menys amb la dels advocats de les megafirmes americanes o angleses...».

Segurament per seguir la tradició familiar i perquè s'adeia molt bé a la seva manera de ser i de pensar va cursar estudis de Dret a la Universitat de Barcelona. Es va llicenciar amb la qualificació d'excel·lent i fou Premi extraordinari de llicenciatura, guardó que valorava especialment com ho fem tots els que l'hem obtingut. Posteriorment va obtenir el Premi «Duran i Bas» del Col·legi d'Advocats (1964) i més endavant (1976) el Premi «Roda Ventura».

L'EXERCICI PROFESSIONAL

De seguida es va iniciar en l'exercici de la professió, compatibilitzant-la a Tarragona i Barcelona. Ben aviat va ingressar al conegut despatx Bertran i Musitu desenvolupant la seva activitat sota el mestratge directe de Santiago Vilaseca; ambdós foren membres de la nostra Acadèmia en períodes diferents. I deixà d'exercir a Tarragona, si bé sempre va estar molt vinculat a aquesta capital i al seu territori, de manera especial aquí on ara ens trobem, és a dir l'Espluga de Francolí i Poblet, però també a Santa Coloma de Queralt (territori del seu avi patern i dels seus oncles Joan i Ricard) i a la població lleidatana d'Arbeca, on havia nascut i on tenia la casa pairal la seva àvia materna, que n'era pubilla i on fou martiritzat l'any 1936 el seu oncle Marià, candidat a una probable beatificació. A les primeres eleccions democràtiques el seu coneixement del territori i el fet que fos conegut en molts indrets el va dur a participar a la campanya electoral, però sense formar part de les llistes, en un dels partits de centre. Ramon no es va dedicar mai directament a la política si bé sempre va estar molt interessat en la «*res publica*».

Posteriorment compartí despatx amb diversos companys, fundà l'important despatx «Mullerat» i en els darrers temps col·laborà amb el grup KPMG i amb el despatx Iuris Valls. Als despatxos d'en Ramon s'exercia la professió amb un alt nivell tècnic però, allò que és més important, amb un escrupolós sentit ètic. La formació, passiva i activa, hi tenia un paper important. Alegria Borràs en el seu discurs de contestació al d'ingrés d'en Ramon va escriure: «...en el seu bufet els advocats es formen i col·laboren en la formació dels altres... ja que sempre tenen totes les facilitats per exercir activitats universitàries...».

En el seu exercici professional advertim uns canvis substancials i constants, fruit de les mutacions que simultàniament es produïen a la societat; de la matèria

civil a la comercial; de la defensa de particulars a la de societats; del dret intern al dret internacional; de les referències jurisdiccionals a l'arbitratge. Vàrem intervenir conjuntament en dos afers importants: en el primer, a finals dels 80, Ramon defensava un grup inversor interessat a finançar la línia II que havia d'unir el centre de la ciutat amb l'anella olímpica i l'aeroport, del Ferrocarril Metropolità de Barcelona, entitat de la qual era jo director de l'Assessoria Jurídica. Posteriorment, l'any 2001 em proposà com a àrbitre en un important assumpte en el qual ell era advocat d'una de les parts. En el primer cas, la línia no s'arribà a construir i encara avui es troba suspesa. En el segon, l'arbitratge prosseguí sense la meua intervenció ja que en haver estat nomenat Conseller de Justícia m'afectava una causa d'incompatibilitat. Foren doncs dos assumptes parcialment inacabats però que contribuïren a refermar la nostra amistat i permeteren que m'adonés de les seves virtuts professionals.

DOCÈNCIA I ACTIVITAT CORPORATIVA

Acompanyà el seu exercici professional d'una constant vocació d'aprendre i d'ensenyar, així com d'un profund sentit de servei a l'advocacia. Això em porta a remarcar la seva vinculació a la Universitat i al Col·legi d'Advocats, d'una manera especial a Barcelona però també a d'altres centres d'ensenyament i corporacions professionals. Fou professor de dret civil a la Càtedra del Prof. Fernández de Villavicencio, on coincidírem dins d'un grup en el qual conviuen magnífics investigadors i prestigiosos professionals. Fou també professor de l'Escola de Pràctica Jurídica i impartí cursos en diverses escoles de negocis, com ESADE i ISDE. En l'àmbit internacional, un bon i comú amic em va traslladar la fonda impressió que li va causar el fet que, quan ell feia un Curs a Harvard l'any 1991, Ramon Mullerat fos invitat pel Degà de la Facultat de Dret i residís en el restringit Club privat d'aquella Universitat. Tingué també una estreta relació amb la John Marshall Law School de Chicago, amb la Universitat d'Atlanta i amb la Universitat de Puerto Rico. En uns actes celebrats per aquesta Universitat a Barcelona, el passat mes de juliol, en els quals estava programada la intervenció d'en Ramon i als quals vaig tenir l'oportunitat d'assistir, se li va tributar un meregut i emocionat recordatori.

Probablement ha estat en el camp de les corporacions d'advocats on Ramon tingué un protagonisme més destacat. Hi participava d'una manera activa ja que li agradava que se'l considerés «*advocatus advocatorum*». Va estar col·legiat a Tarragona, Barcelona i Madrid. Fou membre de la Junta de Govern del Col·legi de Barcelona en el període 1985-1990 i presidí la Comissió de Cultura. Estava incorporat al Col·legi d'Advocats de París i a la Law Society i al Bar of England and Wales.

Intervingué assíduament en congressos i actes de la *Union International des Advocats (U.I.A.)* i de la *International Bar Association (IBA)* i fou membre del *American Law Institute* que seria la institució, d'àmbit federal corresponent a les nostres acadèmies i de la *American Bar Foundation*. Ocupà la Presidència del Consell del Col·legi d'Advocats de la Unió Europea (CCBE). La seva vocació de servei el dugué a tenir una important participació i a ser membre del Consell Directiu del «*International Senior lawyers Project*» (ISLP) amb seu a Nova York. Fou també *honorary legal advisor*, és a dir, assessor jurídic i després president de la Cambra de Comerç Britànica de Barcelona i també *honorary legal advisor* dels Consulats britànic i nord-americà.

Totes aquestes activitats el feren rebre diverses distincions. Em consta que valorava especialment el fet d'haver ingressat a l'*Order of British Empire (OBE)*, de la qual són molt pocs els espanyols que en formen part. Les seves sigles les feia constar en totes les seves publicacions i presentacions. En broma li dèiem que era com el seu tercer cognom. També apreciava en el seu just valor la medalla d'honor de l'Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona i la Creu de Sant Ramon de Penyafort. Així com distincions rebudes de la República d'Àustria i del Col·legi d'Advocats de Croàcia.

PRODUCCIÓ CIENTÍFICA

Aquell trànsit intel·lectual, en el món del dret, que hem destacat en el seu exercici professional, es dona també en la seva extensa producció científica.

En un primer període centrat en els anys 1970 les seves publicacions es mouen en el camp del dret civil (arrendaments urbans, arrendament d'obra, contracte de construcció, contracte de claus en mà, inversions i compravenda d'immobles per part d'estrangers, pacte comissori, responsabilitat civil dels promotors immobiliaris, dels arquitectes, dels fabricants, responsabilitat del producte, la protecció interdictal dels drets personals, etc. La *Revista Jurídica de Catalunya* i la *Revista de Derecho Privado* foren les que habitualment acolliren els seus treballs.

Vull destacar d'aquest període els seus estudis de dret civil català: «*La cuarta trebeliánica*» i «*La posibilidad de pagar la legítima catalana en bienes o en dinero*». També s'integrà en la Ponència quarta del II Congrés Jurídic Català de 1971 titulada «*La llibertat de disposició mortis causa*», de la qual formaren part els que després foren companys seus acadèmics, els ja traspassats, Raimon Noguera i Lluís Roca-Sastre, i els actuals companys, Lluís Puig Ferriol que ha excusat la seva presència en aquest acte i Encarna Roca Trias que sortosament avui ens acompanya.

Aviat però comença a escriure sobre temes mercantils, especialment propietat industrial (i dins d'aquest àmbit la patentabilitat dels productes farmacèutics),

dret financer i aspectes referents al món de les societats, com la protecció dels accionistes minoritaris i de l'empresa com la responsabilitat social corporativa i els compromisos de les empreses amb l'ecologia i el medi ambient. Darrerament va tornar a incidir en aquest camp amb el seu llibre «*En buena compañía. La responsabilidad social de las empresas*» que va publicar primer en castellà i posteriorment en anglès, presentant-se en un lluit acte al Col·legi d'Advocats el dia 6 de juliol de 2010 en el qual vaig tenir l'honor de participar.

En un estadi posterior les seves publicacions responen, com no podia ser d'altra manera, als seus centres d'interès personals i professionals; el dret de l'advocacia i l'arbitratge. Quant al primer (*lawyer's law*) són moltes les facetes que aborda en nombrosíssimes publicacions: sobre les organitzacions professionals, el dret d'establiment i l'exercici transfronterer, el secret professional, l'ètica i la deontologia. El seu discurs d'ingrés a la nostra Acadèmia, al qual em referiré després, constitueix sens dubte la culminació d'aquesta inquietud.

Quant a l'arbitratge les publicacions encara són més nombroses. Sincerament crec que no hi ha qüestió, general o especial, sobre la qual no s'hagués pronunciat. Personalment em sembla convenient destacar la seva aportació al llibre de diversos autors sobre «*El arbitraje: nueva regulación y práctica arbitral*» en el qual figura un treball seu titulat «*The seat of arbitration. What makes an arbitration seat a good international seat*». En aquesta línia és de destacar els constants esforços per promoure l'arbitratge a casa nostra, mitjançant la constitució d'AFA (Associació per al foment de l'arbitratge) i col·laborant intensament en els esforços per tal que Barcelona sigui en un futur pròxim la seu del TAMed (Tribunal Arbitral de la Mediterrània). I crec que puc assegurar que el darrer treball científic que va produir fou una comunicació a la sessió de l'Acadèmia de 28 de maig (tres dies abans de morir) titulada: «*Certus an in(?)certus quando. Una petita història del futur de l'arbitratge*», basada en la ponència que va presentar al Congrés Internacional d'Arbitratge celebrat a Barcelona l'octubre de 2012.

No puc acabar aquest capítol sense fer una referència expressa a l'extensa intervenció d'en Ramon en congressos i seminaris i en el dictat de conferències en centres jurídics i culturals de tot ordre al llarg i ample de tot el món. Sempre va considerar necessària la divulgació del dret i una certa pedagogia de la seva importància social. Per aquest motiu publicà nombrosos articles en diaris i revistes, d'informació general i de contingut jurídic i econòmic, d'Espanya i de l'estranger.

VIDA PERSONAL I FAMILIAR

La intensa dedicació professional i acadèmica no li impedia atendre altres aspectes de la seva vida. Home de fe profunda, mantingué estretes relacions amb l'Església jeràrquica, amb la Companyia de Jesús i amb l'Orde del Císter, no

només de manera personal sinó a través de la seva família. Va fer lema de la seva vida l'expressió ignasiana dels Exercicis Espirituals «en tot servir i estimar». Em consta que apreciava molt el formar part de la Germandat de Poblet que li permetia sentir-se aquí com un «*familiar*» més seguint la tradicional expressió habitualment utilitzada. Havíem tingut no poques converses sobre temes religiosos i teològics. Els dos dèiem que en aquests moments, sovint en sortir de les sessions de l'Acadèmia, fèiem autèntica jurisprudència ja que no en va aquesta és «*divinarum atque humanarum rerum notitia*». Molt ortodox en el fons de les qüestions, no defugia plantejaments agosarats i sovint utilitzava el discerniment per afrontar problemes nous com ens aconsella el papa Francesc a qui Ramon tenia una especial predilecció.

També fou un autèntic *paterfamilias*. Ramon estava, amb raó, molt orgullós de la seva família i així avui em plau fer-ho constar. De la mateixa manera que és evident que la seva família estava molt orgullosa d'ell.

El dia 26 d'octubre de 1963 va contraure matrimoni en aquest Monestir de Santa Maria de Poblet amb Margarita Prat a qui va conèixer a Tarragona. Han tingut cinc fills, Pepe, metge, Ramon, advocat, Jaume, empresari, Bernat, advocat i Joan, arquitecte. Dos han seguit els mateixos passos professionals del pare. I tots ells integren amb la seva mare, una família modèlica.

Margarita, filla d'advocat i bona coneixedora del món jurídic ha estat la companya permanent i inseparable d'en Ramon, fins al punt de que moltes de les seves activitats i també dels seus èxits, no s'entendrien sense ella. Recordo amb especial delectació alguns sopars a casa seva, amb personalitats rellevants entre les quals destacaria a Ruth Bader Gingsburg, una dels nou membres vitalicis del Tribunal Suprem dels Estats Units, sens menystenir moltes altres altes personalitats de la vida jurídica, política, ciutadana i cultural de Barcelona.

EL SEU PAS PER L'ACADÈMIA

Tractant-se d'una Necrològica pronunciada en seu acadèmica, és lògic que m'aturi en la relació d'en Ramon amb la nostra Acadèmia. Com he dit abans dos dels seus mestres foren membres de la nostra Corporació: Josep Bertan i Musitu (1954-1957) i Santiago Vilaseca i Farrés (1965-1970). Fou elegit acadèmic l'11 de novembre de 1997 substituint Joan M. Xiol i Gasset, passant a ostentar la medalla que du el nom de Pere Nolasc Vives i Cebrià. Prengué possessió com acadèmic electe el 25 de novembre del mateix any.

El seu discurs de recepció com acadèmic de número tingué una singularitat que vull recordar. En el llibre figura la data del 23 de febrer de 1999. És formalment exacta encara que no ho sigui materialment. En efecte, poc abans del dia assenyalat, en Ramon va sofrir un gravíssim atac de cor. Una vegada superat el

vaig visitar a la Clínica. Encara volia esforçar-se en llegir el discurs el dia programat. Finalment el vàrem convèncer per l'ajornament. Convinguérem, però, que a tots els efectes, la data de la seva recepció seria la prevista. La lectura efectiva es produí el dia 11 de maig de 1999 amb un gran èxit. Com ja he dit el contestà Alegria Borràs.

Ha col·laborat molt a la vida acadèmica. Fou nomenat secretari el desembre de 2008 a l'inici del meu segon mandat. Assistí a la gran majoria de les sessions. Contestà el discurs d'ingrés d'Ignacio Sancho Gargallo sobre «*Juris prudentia del juez civil*». Ha redactat amb precisió embellida amb detalls d'alta erudició, les corresponents Memòries estatutàries. Pràcticament no hi hagué cap curs en el que no presentés alguna comunicació. La major part de les vegades sobre arbitratge, tractant diversos aspectes com la història, els procediments arbitrals, els arbitratges en matèria de construcció, les diferents lleis d'arbitratge, etc. Fou el coordinador general de la segona de les sessions obertes de la nostra Acadèmia amb ponència del Prof. Manuel Olivencia sobre la darrera reforma de la Llei d'arbitratge. Això no obstant, la seva activitat científica al si de l'Acadèmia reproduceix a petita escala, com no podia ser d'altra manera, les seves inquietuds ja exposades. Així en una ocasió presentà una comunicació sobre multipropietat; també, ja abans del seu discurs d'ingrés, una altra sobre l'exercici transfronterer de l'advocacia. Al Congrés de Còrdova (República Argentina) de 1998 presentà una ponència sobre «*Abogacía e integración social*» i al de la Corunya de 2010 fou coponent de la secció dedicada a l'arbitratge amb un treball sobre «*Consideración sobre la independencia y la imparcialidad de los árbitros en el arbitraje internacional*». Altres comunicacions versaren sobre la globalització del món del dret i de la professió d'advocat; el blanqueig de diners i el secret professional, etc.

Com he dit abans, a la darrera sessió a la que va assistir, el dia 28 de maig presentà una excel·lent comunicació sobre el futur de l'arbitratge. Amb luxe de cites de juristes, d'autor de la literatura clàssica i de personatges actuals ens exposà allò que al seu entendre era la situació present de l'arbitratge i presentà alguns trets sobre les tendències del futur de l'arbitratge. Com deia en el títol de la seva exposició estava convençut de que aquestes tendències serien efectives en el futur i que, tot i ser incert el termini, entenia que estava més pròxim que llunyà a complir-se. Estic segur de què els seus profunds coneixements i la seva contrastada experiència pràctica faran que les seves prospectives siguin aviat una plena realitat.

RESUM CONCLUSIU

És molt difícil resumir una vida i una obra de la intensitat de les d'en Ramon Mullerat. I més quan una sincera amistat pot esbiaixar les valoracions donant més importància a uns aspectes que a d'altres. No sé si hauré encertat a fer-ho.

Em donaria per satisfet si hagués aconseguit transmetre'ls les que em semblen les idees forces de la seva persona.

Fou una persona de sòlida formació humana i jurídica, amb una elegància espiritual, una afabilitat i una bonhomia, innates en el seu ésser i trasplantades al seu capteniment i la seva activitat i que l'acompanyaren sempre. Amb unes gotes d'ironia i sornegueria pròpies d'un autèntic *gentleman* i de l'humor britànic per al qual estava molt ben dotat.

Era un home de fe, rebuda de la seva família, educada en un entorn jesuític i confirmada a redós del Císter i del Monestir en el que ens trobem, un home d'esperança i de caritat, un home teologal, un home religiós. Fou també un bon pare de família en la més ampla accepció de la paraula, que els juristes coneixem molt bé. I fins al final de la seva vida activa —podem dir que va morir en acte de servei— fou un gran advocat i un gran acadèmic. El trobarem a faltar.

Ramon Mullerat va acabar el seu discurs d'ingrés a la nostra Acadèmia amb uns versos de Ramon Llull que, per concloure, m'agrada reproduir. Figuren al capítol 114, verset 7 de la tercera triada del «*Llibre de contemplació en Déu*» (escrit entre els anys 1273 i 1274). Diuen així:

«Si'ls judges e'ls advocats eran hòmens de veritat
e hòmens que amassen bones obres
e que no's corrompessen per nulla res
Ells són hòmens que molt de bé e d'endressament
Poden donar als pobles en la major partida.»

L'advocat Ramon Mullerat va ser un home de veritat que va acumular moltes bones obres i no es va corrompre per res. Una persona que ens ha donat a nosaltres i al nostre poble molt de bé i de bon ordre.

Sempre en guardarem un record entranyable.